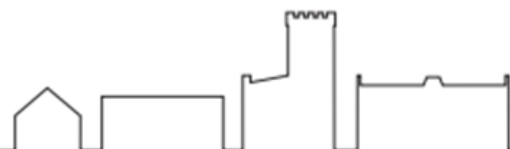

Årsredovisning 2025

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden

Innehållsförteckning

INLEDNING	1
NÄMNDENS ANSVAR	1
HÄNDELSER AV VÄSENTLIG BETYDELSE	2
MÅLUPPFYLLELSE	3
SAMMANSTÄLLNING AV MÅLUPPFYLLELSE	4
HÖG KVALITET	4
STOR VALFRIHET	5
HÖG ATTRAKTIVITET	5
HÖG EFFEKTIVITET	6
HÅLLBAR UTVECKLING	7
PERSONAL	8
<i>AVSNITTET REDOGÖR FÖR NÄMNDENS PERSONALFÖRHÅLLANDEN.</i>	8
EKONOMI	8
DRIFTREDOVISNING	8
VERKSAMHETENS NETTOKOSTNADER	9
INVESTERINGSREDOVISNING	10
RISKER	11
EKONOMISKA RISKER	11
RISKER FÖR VERKSAMHET	12
OMVÄRLDSRISKER	12
VERKSAMHETSUPPFÖLJNING (BILAGA)	14

Inledning

Avsnittet redogör för övergripande slutsatser gällande mål och ekonomi.

Miljö- och stadsbyggnadsnämndens verksamhet ger ett överskott mot budget med 3,7 miljoner kronor vilket motsvarar 12 procent av budgeterade nettokostnader. Budgetavvikelsen beror främst på högre intäkter och lägre personalkostnader inom flera verksamheter.

I resultatet ingår länsstyrelsens bidrag om 0,4 miljoner kronor för utfört arbete med kulturmiljöhandboken reviderad 2024 och ett par av de sanktionsavgifter nämnden fattat beslut om. Det har funnits stor osäkerhet kring prognosen för byggintäkter då ärenden gällande stora sanktionsavgifter varit överklagade och därmed riskerat att sättas ner eller utebli efter beslut i överinstanser. Även tidsaspekten för när i tid beslut fattas av överinstanser är en osäkerhet för när sanktionsavgifterna faller ut i nämndens resultat.

Det totala antalet bygglovsärenden är något färre än 2024. Lovbeslut fattade på delegation är i paritet med 2024. Lovbeslut i miljö- och stadsbyggnadsnämnden är 27 procent färre än under 2024 och 50 procent färre än under 2023. Antalet olovligheter minskade något jämfört med 2024 och minskade betydligt jämfört med 2023. Antalet kartbeställningar ökade 2025 men mätuppgifterna är betydligt färre än 2024.

Tre detaljplaner med standardförfarande har antagits Hugin 16, Talludden 2 samt Invernessbacke 8 (överklagad).

Boverkets Byggregler har ändrats från 1 juli 2025. Ändringen medför inga ekonomiska konsekvenser men innebär ändrade arbetssätt.

En ny plan- och bygglag (PBL) gäller från den 1 december 2025. Den innebär stora förändringar och lättnader för fastighetsägare men också skärpningar inom kulturmiljöhistoriskt särskilt värdefulla områden eller för sådana byggnader.

Miljöavdelningens verksamhet har varit föremål för ett flertal revisioner under året med i huvudsak mycket goda utfall.

Nya taxor har arbetats fram och antagits under 2025 inom miljöbalkens-, livsmedelslagstiftningens och inom plan- och bygglagens område specifikt för planområdet. De nya taxorna gäller från första januari 2026.

Nämndens mål bedöms vara uppfyllda.

Nämndens ansvar

Avsnittet redogör för övergripande för nämndens ansvar och verksamhet.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden ansvarar för, i den mån uppgifterna inte åligger kommunstyrelsen, kommunens uppgifter inom plan- och byggnadsväsendet och har insyn och uppsikt över byggnadsverksamheten enligt plan- och bygglagen. Nämnden ansvarar även för de uppgifter som enligt annan författning ska fullgöras av den kommunala nämnden inom plan- och byggnadsväsendet. Miljö- och stadsbyggnadsnämnden ansvarar också, i den mån uppgifterna inte åligger kommunstyrelsen eller annan nämnd, för kommunens uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet. Det innebär att nämnden svarar för prövning, tillsyn och miljöövervakning enligt miljöbalken, livsmedelslagen och angränsande lagar, förordningar och föreskrifter inklusive de lokala hälsoskyddsföreskrifterna. Nämnden ansvarar även för de

uppgifter som enligt annan författning ska fullgöras av den kommunala nämnden inom miljö- och hälsoskyddsområdet.

Händelser av väsentlig betydelse

Avsnittet redogör för händelser som inte är normalt förekommande eller händelser som på annat sätt påverkar verksamheten negativt eller positivt.

Bygglov

Under 2025 har miljö- och stadsbyggnadsnämnden fattat beslut om större sanktionsavgifter i tre olika ärenden, där alla blev överklagade. Ett ärende har avgjorts i överinstans, vunnit laga kraft och avgiften betalats in till nämnden.

Boverkets Byggregler har ändrats från 1 juli 2025. Ändringen medför inga ekonomiska konsekvenser men däremot ändrade arbetssätt för kontoret som kan öka belastningen.

I oktober 2025 antogs ändringar av plan- och bygglagen (PBL) som började gälla from 1 december 2025. Den innebär väsentliga ändringar i plan- och bygglagen, till exempel lättnader för sökande att utföra olika byggåtgärder utan lov eller anmälan. Bland annat togs ”attefallsåtgärderna” bort och ersattes av ”bygglovsbefriade åtgärder”, där en pott om 45 kvm ges för fristående komplementbyggnader och 30 kvm tillbyggnad. Detta förutsatt att den sökta byggnationen inte ligger inom särskilt värdefulla kulturmiljöområden.

Den nya plan- och bygglagen har medfört behov av utbildning, omfattande uppdateringar av information på hemsidan, i e-tjänster, ändrade rutiner samt revidering av delegationsordning.

Ett nytt ärendehanteringssystem, NOVA, ersatte det gamla systemet ByggR from 1 september 2025. Det nya systemet skiljer sig från det tidigare och innebar i början vissa utmaningar i handläggningen. Införandet av det nya systemet har varit personalresurskrävande men framgångsrikt.

Rekvirering har skett av länsstyrelsens bidrag om 0,4 miljoner kronor för utfört arbete med kulturmiljöhandboken reviderad 2024.

Miljö

Nya taxebestämmelser har arbetats fram för miljöbalkstillsynen och livsmedelskontrollen. Syftet har varit att öka kostnadstäckningen för arbetet. De nya taxorna har antagits av kommunfullmäktige och gäller från 1 januari 2026.

Arbete har fortgått med förorenade områden för att säkerställa att provtagningar sker inom potentiellt förorenade områden. Ett särskilt fokus har varit platser där handelsträdgårdar tidigare har bedrivits för vilka ansvarsutredningar har upprättats. En plats där förskoleverksamhet bedrevs prioriterades för utredning och senare även för att saneringsåtgärder skulle utföras.

Tillsynsprojekt har bedrivits med fokus på avfall i livsmedelsbutiker med syftet att kontrollera den generella efterlevnaden av avfallslagstiftningen. Tillsynen avsåg bland annat överlämning samt minimering av verksamhetens avfallsfraktioner.

Ett tillsynsprojekt har bedrivits av enskilda avlopp som finns i kommunen. Projektet har resulterat i ett tiotal användningsförbud eller krav på åtgärder.

ÅRSREDOVISNING

Nämndens livsmedelskontroll har i april 2025 prisats i stadshuset för högst nöjd kundindex (NKI) 2024 av de 55 kommuner som ingår i Stockholm Business Alliance (SBA).

2025 har nöjd kundindex höjts inom miljötillsynen och är fortsatt mycket hög inom livsmedelskontrollen (dock lägre än rekordhöga 2024).

Kommunens revisorer har genomlyst tillsynsverksamheten inom miljöbalken och livsmedelslagstiftningens områden. Enligt rapporten planeras och bedrivs verksamheten i huvudsak mycket bra. Det konstateras att det finns utmaningar gällande personalomsättning och det är en risk för verksamheten att arbeta vidare med för att upprätthålla kompetensen, och vidare att verksamhetens koppling till nämndens mål kan bli tydligare.

Arbetsmiljöverket har gjort revision av miljöavdelningens arbetsmiljö och i synnerhet avseende rutiner för riskidentifiering och hot- och våld. Revisionen var en del av verkets riktade projekt över kommunernas tillsynsverksamheter. Resultatet visade att risker har identifierats och att arbetsmiljörutiner finns för att hantera dem. Efter ett förtydligande i riskanalysen avslutades revisionen.

Länsstyrelsen har bedrivit tillsyn av nämndens tillsynsarbete inom rökfria miljöer. Utfallet var gott utan anmärkningar.

Tidigare miljöchef slutade för annan anställning i september 2025 och efter rekrytering tillträdde en ny miljöchef i januari 2026.

Plan

Under 2025 har en ny taxa antagits för plan-, bygglov- och kart- och mät med avseende på detaljplaneverksamheten. Kommunfullmäktige antog taxan 29 september och nya taxan började gälla 1 januari 2026.

Fasta avgifter för planbesked har höjts och även timavgiften för planarbete har höjts. Syftet är att skapa kostnadstäckning för de uppgifter som ska bekostas av en motpart i den fysiska planeringen.

Flera av de pågående detaljplanernas tidplaner har senarelagts.

De ändringar i plan- och bygglagen som trädde i kraft den 1 december 2025 omfattar främst 9 kap. om lov och förhandsbesked och inte 5 kap. om detaljplaner. Kommunen behöver emellertid beakta i planprocessen att förutsättningarna för lovbefriade åtgärder ändrats.

Samråd har genomförts för detaljplanen östra Eneby torg och för ny detaljplan inom sjukhusområdet.

Måluppfyllelse

Avsnittet redogör för nämndens måluppfyllelse samt tillhörande indikatorer och aktiviteter. Målen är fördelade under strategiområden som målen är kopplade till. Måluppfyllelsens bedömning är en kvalitativ sammanvägd bedömning av resultatet på indikatorer, aktiviteter eller andra faktorer med koppling till målet.

Sammanställning av måluppfyllelse

Bedömning	Uppfylls 	Uppfylls delvis 	Uppfylls ej 	Saknar bedömning
Antal	4	0	0	0

Alla fyra målen bedöms vara uppfyllda.

Hög kvalitet

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden erbjuder en god service och har en hög tillgänglighet för kommunens invånare

Nämnden ska fortsätta att utveckla servicen till Danderyds invånare och näringsliv. De ska erbjudas ett gott bemötande, hög tillgänglighet och god information i kontakt med nämndens myndighetsutövning. Servicen ska ges med ett aktivt och rättssäkert förhållningssätt från kontoret. Med det menas att kontorets anställda ska vara aktiva i att hjälpa invånare och näringsliv att göra rätt, att vägleda och anvisa vad som gäller i ett specifikt ärende med mera.

Bedömning för målet: 		
Indikator	Mål	Utfall 2025
Bygg. Andelen beslut om anmälan inom 4 veckor (totala ärenden, nämnd och delegationsbeslut från att ärendet är komplett).	95%	100%
Bygg. Andelen beslut om lov inom 10 veckor (totala ärenden, nämnd och delegationsbeslut från att ärendet är komplett).	100%	98%
Bygg. Minst 70 procent positivt (helt eller delvis) utfall i överinstanser.	70%	82%
Bygg. Nöjd kundindex (NKI) Bygglov, företag	Minst 70	77
Bygg. Nöjd kundindex (NKI) Bygglov, övriga	Minst 70	75
KoM. Bestyrkt utdrag ur primärkartan ska levereras inom 3 veckor	100%	100%
KoM. Nybyggnadskartorna ska levereras inom 4 veckor	100%	100%
Miljö. Handläggning av klagomålsärenden inom miljö- och hälsoskydd ska påbörjas inom två veckor	90%	100%
Miljö. Nöjd kundindex (NKI) Livsmedel, företag	Minst 80	83
Miljö. Nöjd kundindex (NKI) Miljöbalken, företag	Minst 70	76
Miljö. Nöjd kundindex (NKI) Miljöbalken, privatpersoner, föreningar, övriga	Minst 70	82
Plan. Beslut om planbesked ska fattas inom 4 månader, efter komplett ansökan	100%	100%
Aktivitet	Utfall	
Se text	Se text	

Nöjd kund index (NKI)-gradering: 80 eller högre: Mycket högt, 70 till 80: Högt, 62 till 69: Godkänt, 50 till 61: Lågt, 50 eller lägre: Mycket lågt. Siffrorna för NKI är preliminära fram till mars 2026.

Sammanfattningsvis bedöms målet vara uppfyllt. Alla indikatorer når eller överträffar målvärdet utom ett som är nära målvärdet.

Beslut om lov inom 10 veckor uppfylls till 98 procent (målvärde 100 procent) Avvikelsen härrör från enstaka fall, exempelvis vid nämndens återremiss av ärende.

Nöjd kundindex inom bygg har ökat markant jämfört med 2024, från 64 till 77 för företag och från 71 till 75 för övriga. God service och tillgänglighet uppnås via bygglovsavdelningens

ÅRSREDOVISNING

telefonrådgivning, utökad mottagning på kontaktcenter samt genom att vid behov erbjuda enskild besökstid med handläggare. Arbetet med att förbättra och förtydliga informationen på hemsidan pågår kontinuerligt.

Nöjd kundindex för livsmedelskontrollen är fortsatt mycket hög 83 men lägre än 2024 (87). Nöjd kundindex inom miljöbalkstillsynen har ökat från 74 till 76 för företag. Detta är mycket positivt och visar på inspektörernas effektivitet och goda bemötande vid inspektioner.

Inom miljötillsynen har handläggningen av klagomålsärenden skett med god effektivitet. Klagomålsärenden har påbörjats inom två veckor.

Leveranstiderna inom kart- och mättjänster har uppnåtts och beslut om planbesked har fattats inom angiven tidsfrist.

Stor valfrihet

Inga mål är kopplade till strategiområdet.

Hög attraktivitet

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden har en god kompetensförsörjning och erbjuder en attraktiv arbetsplats för anställda

Nämnden ska fortsatt arbeta för en god och stabil kompetensförsörjning över tid. Handläggning och resultat är helt avhängiga att nämnden har tillräckliga personella resurser och kompetenser. Det är därför ett mål att upprätthålla kompetensförsörjningen och en god arbetsmiljö.

Bedömning för målet: ●		
Indikator	Mål	Utfall
HME* (hållbart medarbetarengagemang)	>70	75,9
Korttidssjukfrånvaro	<3%	1,8%
Personalomsättning (på egen begäran)	<15%	13%
Aktivitet	Utfall	
Se text	Se text	

*HME är ett samlingsmått för hållbart medarbetarengagemang som sammanfattar frågor till medarbetarna rörande områdena motivation, ledarskap och styrning.

Målet bedöms vara uppfyllt.

Utfallet för hållbart medarbetarengagemang 2025 är 75,9 vilket ses som ett bra resultat för hela kontoret.

Korttidssjukfrånvaron är fortsatt på en låg nivå (1,8 procent). En bidragande orsak till låg korttidsfrånvaro i arbetet är att stora delar av personalen har kunnat arbeta hemifrån vid lättare förkylningssymtom.

Personalomsättningen har ökat från 10 procent 2024 till 13 procent 2025. 13 procent motsvarar fem avgångar: miljöchef, två miljö- och hälsoskyddsinspektörer, en miljökoordinator och en plansamordnare. Tre nyanställningar har gjorts, en miljö- och hälsoskyddsinspektör, en miljökoordinator och en registrator. Ny miljöchef rekryterades som

ÅRSREDOVISNING

tillträdde i januari 2026. Det är fortsatt en utmaning att behålla personal med miljökompetens på miljöavdelningen då den kategorin medarbetare är mycket attraktiva på arbetsmarknaden.

Inom planavdelningen har två planhandläggare varit föräldralediga under hösten 2025. Under stor del av 2026 är tre av planhandläggarna föräldralediga. Från januari 2026 har en visstidsanställd planhandläggare anställts året ut. Utöver det kan visstidsanställd personal eller konsulter anställas i den utsträckning som det finns behov av. Beroende på vilken förväntan av framdrift som finns i uppdragen för nya detaljplaner kan det också betyda att de mest angelägna uppdragen behöver prioriteras framför andra. Den tidigare planchefen har slutat för annan anställning under januari 2026 och en ersättare har rekryterats som tillträder i maj 2026.

Kompetensen genom personalbemanningen är nämndens främsta resurs men också största sårbarhet vid brist på bemanning, därför är kompetensmålet långsiktigt i nämndens budget. Arbetsmiljön är viktig för trivseln och för att motverka hög personalomsättning.

Det systematiska arbetsmiljöarbetet (SAM) fortsätter, planer har följts upp och nya planer togs fram under våren.

Relevant individuell kompetensutveckling har erbjudits alla medarbetare utifrån dels individuella behov, dels verksamhetens behov.

Introduktionsutbildningar genomförs av alla nyanställda och erbjuds befintliga medarbetare i kommunens digitala läroplattform.

Under våren 2025 hade hela miljö- och stadsbyggnadskontoret en konferens med bland annat teambildning och uppföljning av arbetet med ”medarbetarskap och ledarskap i samklang” som är ett koncept kommunen och förvaltningen arbetat med under ett par år. Ett annat tema var välfärdsbrottslighet med genomgång av kommunens nya riktlinjer, föreläsning och grupparbete.

Distansarbete erbjuds medarbetarna enligt kommunens policy. Många upplever det som attraktivt för att kunna arbeta hemifrån en del av arbetstiden. Policyn är att minst 60 procent arbetstid läggs på arbetsplatsen. Arbetets art och förutsättningar avgör alltid i vilken grad distansarbete är möjligt för olika arbetsfunktioner.

Hög effektivitet

Inga mål är kopplade till strategiområdet men åtgärder under digitalisering och mål för hög service verkar för ökad effektivitet.

Hållbar utveckling

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden har digitala detaljplaner från och med D1 och senare

Syftet är att göra detaljplanerna digitalt sökbara, lättare att använda och möjliga att integrera i moderna system för effektivare handläggning och bättre beslutsunderlag. Målet är långsiktigt.

Bedömning för målet: ●		
Indikator	Mål	Utfall
Antal detaljplaner i Nationella geodataplattformen (NGP)	50	33
Aktivitet	Utfall	
Genomförande enligt projektplan	Klar	

Målet för året bedöms i huvudsak vara uppfyllt då arbetet fullföljts enligt projektplanen. Pilotstudien är avslutad under hösten enligt projektplanen men antalet digitaliserade planer, (33) uppnår inte målvärdet som är 50. Målvärdet i sig var en uppskattning som saknar betydelse i projektplanen varför målet ändå bedöms vara uppfyllt.

Målet med pilotstudien var att bestämma lämplig detaljeringsnivå och utveckla en arbetsgång med processbeskrivning och vidare utforska vilka tekniska och juridiska utmaningar som kan uppstå. Pilotstudien har avgränsats kring verksamhetsområdena norr om trafikplats Danderyds kyrka på E18 där ett sammanhängande område finns med detaljplaner upprättade inom den önskade tidsperioden.

Arbetet har givit erfarenheter som resulterat i justerade arbetssätt och rutiner för det fortsatta arbetet med att digitalisera detaljplaner senare än 1987.

Den begränsade tillgången till Lantmäteriets arkiverade handlingar med långa väntetider har försvårat projektet i hög utsträckning. Anledningen är deras e-tjänster stängts ner på grund av säkerhetsbrister. En annan erfarenhet är att digitaliseringsprojektet tar längre tid än planerat då det ska utföras av befintlig personal som också har andra uppgifter.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden beaktar grönytefaktor (GYF) i nya detaljplaner för att skapa attraktiva och mer hållbara miljöer

Verktöget GYF (Grönstruktur, Ytor och Funktioner) används i fysisk detaljplanering som ett enkelt och strukturerat verktyg för att säkerställa att till exempel gröna värden och ytor för ekosystemtjänster integreras tidigt i planprocessen.

Bedömning för målet: ●		
Indikator	Mål	Utfall
Ingen indikator kopplad till målet.	-	-
Aktivitet	Utfall	
I tjänsteutlåtandet inför beslut om planuppdrag ska det framgå om GYF ska tas fram, eller inte.	Genomfört	
GYF ska anges i tjänsteutlåtanden för relevanta beslut i planprocessen vid beslut om samråd och granskning.	Genomfört	

Målet bedöms vara uppfyllt.

Arbetet med att anpassa verktyget grönytefaktor har fortlöpt i dialog med kommunens miljösamordnare kring arbetssätt, mallar och rutinbeskrivning.

ÅRSREDOVISNING

Ingen ny lämplig detaljplan har startat under 2025 där grönytefaktor ska användas. För små planer är verktyget inte tillämpligt och arbetet i de större pågående planerna har inte krav funnits gällande GYF inledningsvis.

Personal

Avsnittet redogör för nämndens personalförhållanden.

Nedanstående tabell visar antal personer och antal årsarbetare jämfört med föregående år.

	Antal anställda	Antal årsarbetare 2025	Antal årsarbetare 2024	Förändring
Månadsavlönade	36	35.60	38.60	-3.0
Tillsvidareanställd månadsavlönad	36	35.60	38.60	-3.0

I december 2025 hade kontoret 36 tillsvidareanställda och en person visstidsanställd på timme. 2024 hade kontoret 38,6 tillsvidareanställda och en person visstidsanställd på timme.

Korttidssjukfrånvaron är fortsatt på en låg nivå (1,80 procent).

Personalomsättningen har ökat från 10 procent 2024 till 13 procent 2025. 13 procent motsvarar fem avgångar.

För ytterligare kommentarer se mål ”miljö- och stadsbyggnadsnämnden har en god kompetensförsörjning och erbjuder en attraktiv arbetsplats för anställda”.

Ekonomi

Avsnittet redogör för nämndens ekonomi.

För år 2025 redovisar nämnden en positiv avvikelse mot budget med 3,7 miljoner kronor vilket motsvarar 12 procent av budgeterade nettokostnader. Budgetavvikelsen beror främst på högre intäkter och lägre personalkostnader.

Driftredovisning

Tabellen nedan visar nämndens intäkter och kostnader jämfört med budget och föregående år.

Mnkr	Budget 2025	Utfall 2025	Avvikelse	Avvikelse %	Utfall 2024
Intäkter	15.0	17.6	2.6	17%	16.0
Kostnader	-46.0	-44.9	1.1	2%	-43.6
Nettokostnader	-31.0	-27.3	3.7	12%	-27.6

Nämndens intäkter avviker totalt med 2,6 miljoner kronor över budget.

I intäktsutfallet ingår sanktionsavgifter för bygglov och ett bidrag för kulturmiljöhandbok med totalt 1,6 miljoner kronor, intäkter som är av engångskaraktär. Av planintäkterna, som överstiger budget med 1,4 miljoner kronor, är 1,7 miljoner kronor vidarefaktureringskostnader i detaljplaneprojekt. En post som är svår att uppskatta i budget.

ÅRSREDOVISNING

Kart- och mätintäkterna överstiger budget med 0,5 miljoner kronor och miljö- och hälsoskyddsintäkterna med 0,3 miljoner kronor. Livsmedelsintäkterna når inte riktigt upp till budget.

Nämndens kostnader avviker med 1,1 miljoner kronor under budget vilket till största delen beror på lägre personalkostnader inom miljö- och hälsoskydd men även inom nämnd och stab. Kontoret har haft ett antal föräldralediga medarbetare och vakanser där ersättare inte tagits in i motsvarande grad.

2025 var nämndens budget för ”investeringsutgift drift” 0,5 miljoner kronor, utfallet blev 0,5 miljoner kronor där kostnader för införande av ärendehanteringssystemet Nova står för hela utfallet.

Verksamhetens nettokostnader

Tabellen nedan visar nämndens nettokostnader per verksamhet jämfört med budget och föregående år.

Verksamhet	Budget 2025	Utfall 2025	Avvikelse	Avvikelse %	Utfall 2024
Nämnd	-1.3	-1.0	0.3	23%	-1.1
Bygglovsverksamhet	-6.0	-5.9	0.1	2%	-5.5
Planverksamhet	-3.5	-3.2	0.3	9%	-4.0
Kart- och mätverksamhet	-4.3	-3.9	0.5	12%	-3.4
Livsmedel	0.0	-0.3	-0.3		0.0
Miljö- och hälsoskydd	-7.9	-6.5	1.4	18%	-6.8
Stab	-7.9	-6.6	1.4	18%	-6,8
Summa	-31.0	-27.3	3.7	12%	-27.6

Verksamhet nämnd redovisar en positiv avvikelse mot budget med 0,3 miljoner kronor, förklaringen är lägre arvodeskostnader.

Bygglovsverksamheten redovisar en positiv avvikelse mot budget med 0,1 miljoner kronor netto. Intäkterna överstiger budget med 0,5 miljoner kronor. Av intäkterna är 1,2 miljoner kronor sanktionsavgifter och 0,4 miljoner kronor ett bidrag för kulturmiljöhandboken, intäkter av engångskaraktär. Kostnaden för kulturmiljöhandboken har till största delen fallit ut tidigare år.

Planverksamheten redovisar en positiv avvikelse mot budget med 0,3 miljoner kronor netto. Lönekostnaderna har varit lägre på grund av lägre bemanning (föräldraledigheter och sjukledighet där ersättare inte tagits in) och det innebär också att timdebitering ut på projekt varit lägre.

Kostnaderna i detaljplaneprojekten faktureras vidare till kunderna enligt upprättat avtal och redovisas som intäkt för verksamheten. Fakturerad summa är till största delen egna personalens nedlagda tid i projekten samt kostnader för konsultutredningar. Av dessa detaljplaneintäkter, som överstiger budget, är 1,7 miljoner kronor vidarefaktureringskostnader. En post som är svår att uppskatta i budget.

Kart- och mätverksamheten redovisar en positiv avvikelse mot budget med 0,5 miljoner kronor netto. Avvikelsen beror på att intäkterna blev högre för kartor och befintliga kartavtal.

ÅRSREDOVISNING

Livsmedelsverksamheten redovisar en negativ avvikelse mot budget med 0,3 miljoner kronor netto. Intäkterna är 0,1 miljoner kronor lägre än budget och det beror dels på något färre objekt, dels på att nedklassningar har skett av tillsynsbehovet för flera verksamheter. Kostnaderna är 0,2 miljoner kronor högre än budget. Verksamheten inte är helt självfinansierad (netto 0 kronor), detta konstaterades redan i budgeten. Efterdebiteringsmodellen ger inte intäkter för alla arbetsmoment som nämnden har som tillsynsmyndighet.

Miljö- och hälsoskyddsverksamheten redovisar en positiv avvikelse mot budget med 1,4 miljoner kronor netto. Intäkterna överstiger budget med 0,3 miljoner kronor. Kostnaderna är 1,1 miljoner kronor lägre än budgeterat vilket beror på att verksamheten har haft flera vakanta tjänster under viss del av året. Inköp av ett mätinstrument och en ljudmätare har gjorts på driftbudgeten.

Verksamhet stab redovisar en positiv avvikelse mot budget med 1,4 miljoner kronor. Avvikelsen beror främst på att kontorets budgetreserv (som skapats genom att vissa av kontorets tjänster varit partiellt tjänstlediga/föräldralediga 2025) som lagts på staben inte använts. Därutöver blev personalkostnaderna lägre då en registratorstjänst varit vakant några månader längre än planerat och vidare att budgeten för juridiskt stöd har inte använts alls 2025.

Investeringsredovisning

Avsnittet redogör för nämndens investeringar.

Projekt (mnkr)	Budget 2025	Utfall 2025	Avvikelse	Avvikelse %
Inventarier	0.2	0.0	0.2	100%
Mätinstrument	0.7	0.6	0.1	21%
Summa Investering helår	0.9	0.6	0.3	38%

Årets investeringsutfall uppgår till 0,6 miljoner kronor. Ett nytt mätinstrument för fältmätning och kartering har köpts in till kart- och mätavdelningen.

Budgeten för inventarier behövde inte användas.

Risker

Avsnittet redogör för risker av väsentlig karaktär fördelat på ekonomiska risker, risker för verksamhet och omvärldsrisker.

Ekonomiska risker

Förenklat regelverk plan- och bygglagen

Ny plan- och bygglag (PBL) började gälla från 1 december 2025. Förändringarna innebär bland annat en rad lättnader för sökande att utföra olika åtgärder utan lov eller ens anmälan. Det är mycket svårt att bedöma i vilken utsträckning lättnader kommer att gälla för fastighetsägare i kommunen. Danderyd har stora kulturmiljöområden och byggnader som är särskilt kulturmiljöhistoriskt värdefulla. För sådana områden eller byggnader gäller inte lättnaderna.

En trolig konsekvens av det ändrade regelverket är att antalet ärenden för anmälan och ansökan om mindre åtgärder minskar. Eventuellt minskar de med upp till 30 procent. En annan trolig konsekvens är att antalet klagomålsärenden ökar liksom att antalet tillsynsärenden blir fler. Därmed är det också troligt att inkomsterna på sikt ökar vad gäller sanktionsavgifter.

Boverkets Byggregler ändrades från 1 juli 2025. Ändringen medför inga ekonomiska konsekvenser men innebär ändrade arbetssätt som kan betyda en ökad belastning för handläggningen.

Konjunkturons påverkan på intäkterna

Under några år har lågkonjunkturen har påverkat så att fler verksamhetsutövare, som får tillsyn enligt miljöbalken respektive kontroll enligt livsmedelslagstiftningen, lagt ned sin verksamhet vilket då har påverkat tillsynsverksamhetens intäkter.

Vidare har bygglovs- och kart/mätområdet påverkats av lågkonjunkturen de senaste åren med färre inkommande ärenden jämfört med åren dessförinnan.

Generellt har en större försiktighet och kostnadsmedvetenhet observeras hos fastighetsutvecklare under de senaste åren. Den osäkerhet som finns i samhället och oförutsägbarenheten i den globala och nationella ekonomin har påverkat samhällsutvecklingens aktörer i stort omfattning.

Demografins påverkan på intäkterna

Det låga barnafödandet i Sverige kan leda till att mer än var tionde förskola behöver läggas ned inom tre år bedömer Sveriges kommuner och regioner (SKR). Detta innebär även att färre skolor behövs inom fem-sex år. Denna trend ses även i Danderyd. Under 2024–2025 har fem förskolor lagts ned, vilket minskar intäkter för såväl hälsoskyddstillsynen som livsmedelskontrollen. En skola har lagts ned. Kommunen har en åldrande befolkning och under 2025–2026 startar två nya boenden, varav ett är det kommunala korttidsboendet Idun. En sådan verksamhet har såväl hälsoskyddstillsyn som livsmedelskontroll. Tillsynsbehovet är högre för förskola och skola än för korttidsboende.

Osäkerheter angående sanktionsavgifter

Vid överträdelser av plan- och bygglagen (PBL) fattar miljö- och stadsbyggnadsnämnden beslut om sanktionsavgifter med stöd av PBL och av plan- och byggförordningen (PBF). Det råder ett strikt ansvar för byggsanktionsavgifter och dessa ska tas ut även om överträdelser inte skett uppsåtligt eller av oaktsamhet. Sanktionsavgifterna kan överklagas till flera överinstanser. Avgifterna kan sättas ned till hälften eller en fjärdedel om till exempel avgiften inte står i proportion till den överträdelse som begåtts. Rättspraxis är inte säkerställd och prövningen av ärenden i överinstanser drar ut på tiden vilket gör att det är mycket svårt att prognostisera intäkter inom området. Under perioden har nämnden haft tre överklagade ärenden om större sanktionsavgifter. Endast en av dem har vunnit laga kraft 2025 efter beslut i överinstans, har betalats in och ingår i intäktsredovisningen.

Finansiering av öppna data inom kartområdet

Tillhandahållande av särskilt värdefull geodata har till stor del hamnat på Lantmäteriet då mycket av den information som omfattas av EU kommissionens direktiv, lagras och delas av myndigheten. Tidigare intäktsavtal mellan Lantmäteriet och kommunerna (ABT-avtal) är uppsagt. Lantmäteriets förhoppning är att kommunerna fortsatt kommer att leverera, bland annat byggnadsgeometrier, utan att lämna ersättning.

Risker för verksamhet

Kompetensförsörjning

Personalbemanningen är nämndens viktigaste resurs och normalt råder hård konkurrens om kompetenta medarbetare inom samhällsbyggnadssektorn i Stockholms län. Under pågående lågkonjunktur är personalomsättningen och risken lägre inom plan- och byggområdet. På miljö- och livsmedelsområdet har nämnden haft hög personalomsättning och det är en fortsatt utmaning att attrahera medarbetare med erfarenhet och att behålla rekryterad personal längre än några år. Miljöinspektörer har en mycket god arbetsmarknad i regionen då det utbildas för få i förhållande till behovet och den generationsväxling som pågår.

Risker vid underbemanning, vakanser och personalavgångar är att stressen ökar för i befintlig personal och att handläggnings- och leveranstider påverkas. Om nyckelpersoner slutar är risken stor att viktiga erfarenheter, kompetens och effektivitet förloras.

Omvärldsrisker

Ett förstatligande av livsmedelskontrollen

Den 6 oktober 2025 avslutades remissrundan remiss på betänkandet En ny kontrollorganisation i livsmedelskedjan – för ökad effektivitet, likvärdighet och konkurrenskraft (SOU 2025:64). Synpunkterna kommer att sammanställas och regeringen tar ställning till förslaget. Om förslaget går vidare författas en lagrådsremiss och senare en proposition. Någon ny information har inte kommit under senare delen av 2025.

Utredningen föreslår en samlad myndighet för hela livsmedelskedjan. Syftet är att uppnå en mer enhetlig och likvärdig kontroll och därför föreslås att den offentliga kontrollen ska centraliseras till Livsmedelsverket och kontrollområdet foder och animaliska biprodukter centraliseras till Jordbruksverket. Huvuddelen av förslagen föreslås träda i kraft 1 januari

2028. Realiseras förslaget försvinner livsmedelskontrollen från nämndens ansvarsområde
2028. Detta berör en heltidstjänst på miljöavdelningen.

En reformering av avfallslagstiftningen

I promemorian Reformering av avfallslagstiftningen för ökad materialåtervinning och för mer cirkulär ekonomi (KN 2024/02249) föreslås ändringar för att stärka och effektivisera tillsynen inom avfallsområdet. Arbetet har gått vidare och i lagrådsremissen KN 2025/02319 föreslås de ändringar miljöbalken och övrig lagstiftning som krävs för att möjliggöra förändringarna.

Beslut om proposition väntas under våren 2026. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2026.

Träder förslaget i kraft kommer nämndens tillsyn av avfallstransportörter, avfallstillsynen gentemot kommunen som huvudman, som bland annat innefattar tillsynen av kommunala återvinningsstationer, att upphöra under 2026. Denna tillsyn föreslås i stället utföras av länsstyrelsen. Detta berör tillsyn inom miljöskyddsområdet.

Beredskap

Utifrån omvärldsläget finns risk för störningshändelser, kris och till och med krig. Det medför behov av ökad beredskap inom organisationen. För nämnden gäller det i synnerhet inom livsmedelskontrollen samt inom miljö- och hälsoskyddsområdet där nämnden har samhällsviktiga funktioner.

Risker för former av IT-sabotage ökar och området är en sårbarhet för miljö- och stadsbyggnadskontoret som är mycket beroende av sina IT-system.

Under 2025 har kontoret tagit fram en kontinuitetsplan för verksamheten. Syftet med en kontinuitetsplan är att få den ordinarie verksamheten att fungera så normalt som möjligt även under vissa störningar.

Beredskapsplanen för livsmedelskontrollen har uppdaterats utifrån livsmedelsverkets handbok Livsmedelskontroll vid kris och höjd beredskap (2023). Flera medarbetare har gått Livsmedelsverkets kurs Livsmedelskontroll vid kris och höjd beredskap.

En beredskapsplan har tagits fram för miljö- och hälsoskyddstillsynen. Den utgår från MSB:s handbok för kommunal beredskap inom miljö- och hälsoskydd.

Kontoret har också medverkat i arbetet med kommunens nödvattenplan.

Verksamhetsuppföljning (bilaga)

Välfärdsbrottslighet

Kommunen har antagit en riktlinje för att arbeta aktivt mot välfärdsbrottslighet. För att öka medarbetarnas medvetenhet om risker för välfärdsbrottslighet var det ett tema vid kontorets konferens under våren 2025. Temat togs upp dels i form av föreläsning, dels genom en workshop där risker identifierades inom nämndens ansvarsområden. Riskområdena är främst kopplade till myndighetsutövningen inom ramen för miljöbalken, livsmedelslagstiftningen och plan- och bygglagen. Därutöver har konsulter utfört workshops med kontorets ledningsgrupp i ämnet, kopplat till kommunens antagna riktlinje.

Under hösten höll kommunjuristerna en workshop för kontoret om nya regler som innebär att nämnden och kontoret är skyldiga att bistå brottsbekämpande statliga myndigheter med uppgifter vid behov. Rutiner har tagits fram för att möta sådana begäran.

Anställdas bisysslor har kontrollerats vid nyanställning, årligen vid medarbetarsamtal och (på miljö- och stadsbyggnadskontoret) därutöver vid en samlad tidpunkt för alla anställda en gång årligen.

Beredskapsarbete

Enligt tidigare risk- och sårbarhetsanalys har miljö- och stadsbyggnadskontoret konstaterat att av nämndens uppgifter så är det miljö-, hälsoskydds- och livsmedelskontrollen som främst kan ha en så kallad samhällsviktig funktion i en kris- eller krigssituation. Dessa funktioner måste därför prioriteras i en sådan situation. Även uppgiften med att upprätthålla kartfunktioner kan vara en prioriterad uppgift för nämnden. Övriga funktioner kan i olika grad prioriteras ner och personal kan utgöra resurser för andra förekommande prioriterade uppgifter i kommunen. All personal är krigsplacerad hos Danderyds kommun som arbetsgivare, om inte medarbetare är krigsplacerad hos Försvarsmakten.

Kontoret har under 2025 till exempel medverkat i remisshanteringen av nödvattenplanen.

Under hösten har arbete med att ta fram en kontinuitetsplan för kontoret pågått. Syftet med en kontinuitetsplan är att få den ordinarie verksamheten att fungera så normalt som möjligt även under vissa störningar. Arbetet leddes av erfarna beredskapskonsulter och en kontinuitetsplan finns nu framtagen för kontorets verksamheter. Kontinuitetsplanerna ska kunna användas som hjälp i händelse av att man upplever en störning eller ett avbrott i den operativa verksamheten. Inför att man ska aktivera kontinuitetsplanerna ska bedömningen alltid följa dokumenterade steg.

På grund av osäkerhet i omvärlden och ett generellt behov av ökad kommunal krisberedskap har kontoret under 2025 fokuserat beredskapsarbetet inom livsmedelskontrollen och miljö- och hälsoskyddstillsynen.

Beredskapsplanen för livsmedelskontrollen har uppdaterats under hösten 2025. Uppdateringen utgår ifrån livsmedelsverkets handbok Livsmedelskontroll vid kris och höjd beredskap (2023). Flera medarbetare har gått Livsmedelsverkets kurs Livsmedelskontroll vid kris och höjd beredskap.

En beredskapsplan har tagits fram för miljö- och hälsoskyddstillsynen. Den utgår från MSB:s handbok för kommunal beredskap inom miljö- och hälsoskydd.

Digitalisering

Arbete har bedrivits under hela 2025 med införandet av ett nytt verksamhetssystem för bygg-, och kart- och mät (Nova). Bland annat vidtogs tekniska förberedelser, förberedelser för digital post, införande av en ny diarieplan, framtagande av nya arbetsrutiner och mallar samt ett antal utbildningar. En förvaltningsorganisation för Nova har fastställts med tydliga ansvar och som följer kommunens systemförvaltningsmodell. Nova möjliggör en mer effektiv handläggning och på sikt mer automatisering av vissa typer av ärenden. Projektet har avslutats. En slutrapport med erfarenheter och reflektioner har levererats av projektledaren i januari 2026. Då Nova-projektet har tagit mycket tid i anspråk har det inte varit aktuellt att utreda och ta fram en ny e-tjänst under 2025, detta arbete görs 2026.

Digital post har införts i samband med införandet av Nova. Det betyder att sökanden av bygglov och vid anmälan, får sitt beslut och kommunikering digitalt via till exempel Kivra. Det gäller även grannar som hörs i vissa ärenden. Utvärderingen visar att kundupplevelsen är positiv och handläggningen blir mer effektiv (mindre administrativt arbete).

Enhetlig arkivering för miljöärenden har utretts och bedömts inte vara realistisk att genomföra närmaste året.

Arbete med ytterligare e-tjänster på miljö eller ett systemstöd på planavdelningen har inte kunnat prioriterats under året.

Förtydliga stadsbyggnadsprocesser

Miljö- och stadsbyggnadskontoret har bidragit i arbetet med att beskriva och förbättra hela stadsbyggnadsprocessen tillsammans med samhällsutvecklingsförvaltningen. Under maj genomfördes en workshop med syfte att justera och anpassa tidigare förslag.

Revideringar av taxor

Reviderade taxor enligt miljöbalken, livsmedelslagstiftningen och plan- och bygglagen med avseende på detaljplaneverksamheten är behandlade i miljö- och stadsbyggnadsnämnden och antagna av kommunfullmäktige under hösten. En översyn har gjorts av taxebestämmelser och timavgifter. Omvärldsbevakningar har gjorts med jämförbara kommuner. Taxorna gäller från och med första januari 2026.

Kvalitetssäkring och övrigt

Det systematiska förbättringsarbetet har fortgått genom tavelmöten (metod med korta regelbundna möten där förbättringar diskuteras och åtgärder bestäms). Uppdateringar görs av rutiner och processer, uppgraderingar av verksamhetssystem och befintliga e-tjänster.

Den externa hemsidan har uppdaterats löpande bland annat utifrån ny lagstiftning. Arbete har bedrivits med en kommunövergripande tillståndsguide som lanserades i juni. Tillståndsguiden samlar information riktad till företag.

En inventering och informationssäkerhetsklassning har gjorts av nämndens informationstillgångar med utgångspunkt från nämndens dokumenthanteringsplan.

De processer inom Blåljuskollen, som ligger inom miljö- och stadsbyggnadskontorets ansvarsområde har processbeskrivits.

Allmänt om kontrollen och tillsynen enligt livsmedelslagstiftningen och miljöbalken med mera.

Alla tillsynsinsatser inom miljöskydd-, hälsoskydd- och livsmedelskontrollen beskrivs i separata dokument Behovsutredning för 2026–2028, Tillsynsplan 2026 och Kontrollplan 2026, som viktiga delar av verksamhetsplaneringen. Planeringen är styrd enligt lagstiftning. Andra insatser i verksamhetsplaneringen är att utföra åtgärder enligt kommunens styrdokument och handlingsplaner. Exempel på sådana är avfallsplanen, miljö- och klimatprogrammet, vattenplanen och dagvattenplanen.